

ПОЛОЖЕННЯ **про юридичну клініку Національної академії внутрішніх справ ¹**

1. Загальні положення

1.1. Юридична клініка Національної академії внутрішніх справ (далі юридична клініка НАВС) створена як база для практичного навчання та проведення практики здобувачів вищої освіти шляхом надання безоплатної правової допомоги та здійснення правопросвітницької діяльності.

1.2. Юридична клініка функціонує на громадських засадах та не є юридичною особою.

1.3. Положення про юридичну клініку НАВС розроблено на підставі законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про звернення громадян», «Про інформацію», «Про безоплатну правничу допомогу», Типового положення про юридичну клініку вищого навчального закладу України, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 03.08.2006 № 592, Порядку проведення практичної підготовки здобувачів вищої освіти закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, що належать до сфери управління Міністерства внутрішніх справ України, затвердженого наказом МВС України від 18.09.2024 № 634, чинних Стандартів діяльності юридичних клінік України та Етичного кодексу юридичної клініки в Україні, прийнятих Асоціацією юридичних клінік України, Статуту Національної академії внутрішніх справ, затвердженого наказом МВС України від 17.11.2010 № 555 (у редакції наказу МВС України від 29.05.2024 №347) та інших чинних нормативно-правових актів.

2. Визначення термінів, що стосуються діяльності юридичної клініки

2.1. **Юридична клініка НАВС** – це підрозділ академії, що функціонує на громадських засадах і використовується як база для практичного навчання здобувачів вищої освіти шляхом надання безоплатної первинної правової допомоги, здійснення правопросвітницької та профорієнтаційної діяльності, а також для проведення навчальної практики студентів.

2.2. **Керівник юридичної клініки** – особа, на яку за наказом ректора академії покладено організацію та управління роботою юридичної клініки.

2.3. **Координатор юридичної клініки** від навчально-наукового інституту – це особа, визначена директором навчально-наукового інституту з числа працівників інституту, на яку покладається ведення діловодства секції юридичної клініки інституту та координація роботи здобувачів-консультантів юридичної клініки НАВС з числа здобувачів вищої освіти навчального підрозділу.

2.4. **Викладач-куратор** – науково-педагогічний або науковий працівник академії, який у встановленому порядку зарахований до юридичної клініки для

¹ Положення про юридичну клініку НАВС, затверджене наказ Національної академії внутрішніх справ від 30.07.2025 № 1021

надання необхідної методичної та практичної допомоги здобувачам-консультантам.

2.5. Здобувач-консультант – це здобувач вищої освіти (курсант, студент, слухач магістратури, ад'юнкт, аспірант), який пройшов відбір і зарахований у юридичну клініку для виконання поставлених перед нею завдань.

3. Мета, основні завдання, функції та принципи діяльності юридичної клініки

3.1. Метою юридичної клініки НАВС є закріплення здобувачами вищої освіти теоретичних знань, набуття ними практичних умінь і навичок професії юриста (правоохоронця), формування в них поваги до принципів верховенства права, підвищення рівня правової культури населення, а також надання безоплатної правової допомоги особам, які її потребують.

3.2. Діяльність юридичної клініки НАВС в умовах збройної агресії російської федерації та післявоєнний час спрямовується на здійснення правопросвітницької та профорієнтаційної діяльності в закладах освіти, надання безоплатної первинної правової допомоги особам, які потребують соціального захисту та підтримки, а також постраждалим особам і членам їхніх сімей.

3.3. Завдання юридичної клініки НАВС:

підвищення рівня практичних знань, умінь і навичок здобувачів-консультантів у дусі поваги до принципів верховенства права, справедливості й людської гідності;

забезпечення доступу представників соціально вразливих категорій населення до правової допомоги;

підготовка і поширення публікацій для громадян з актуальних правових питань;

надання безоплатної первинної правової допомоги населенню з питань захисту прав і свобод людини з різних галузей права (адміністративного, кримінального, кримінального процесуального, цивільного);

проведення заходів правопросвітницької та профорієнтаційної спрямованості;

участь в організації та проведенні науково-практичних конференцій, семінарів, тренінгів та інших заходів з актуальних правових питань, зокрема які ініціює та проводить Асоціація юридичних клінік України;

співробітництво з юридичними клініками інших закладів вищої освіти України та країн світу;

забезпечення можливості спілкування здобувачів вищої освіти під час надання безоплатної первинної правової допомоги з фахівцями-практиками судових і правоохоронних органів, інших державних органів і органів місцевого самоврядування з питань їхньої діяльності;

здійснення інших видів діяльності, спрямованих на підвищення рівня професійних умінь і навичок консультантів, правової культури населення (дослідна діяльність, адвокація, нормопроєктування, медіація);

створення місць для проходження студентами навчальної та виробничої практики.

3.4. Функції юридичної клініки НАВС:

навчальна – зосередження діяльності на практичне спрямування навчання, з метою формування в майбутніх фахівців професійних навичок. Навчальна функція

є провідною функцією юридичної клініки;

соціальна – задоволення потреб суспільства в доступній правовій інформації, правничій допомозі, профорієнтації, підвищенні рівня правової та психологічної культури; надання безоплатної правової допомоги тим, хто не має змоги звернутися за отриманням платних послуг.

3.5. Принципи діяльності юридичної клініки:

- безоплатності надання правової допомоги;
- поваги до права, справедливості, людської гідності;
- спрямованості на захист прав і свобод людини;
- гуманізму;
- законності та верховенства права;
- об'єктивності;
- конфіденційності;
- компетентності та доброчесності.

4. Організація діяльності та структура юридичної клініки

4.1. Керівництво юридичною клінікою НАВС здійснює керівник юридичної клініки, який призначається ректором.

4.2. До складу юридичної клініки входять керівник, координатори від навчально-наукових інститутів, викладачі-куратори, здобувачі вищої освіти, слухачі магістратури, ад'юнкти та аспіранти, здобувачі та інші залучені до роботи юридичної клініки особи. До роботи в юридичній клініці на громадських засадах можуть залучатися правники-практики та інші фахівці-експерти.

Керівник юридичної клініки призначається (на громадських засадах) з числа найбільш кваліфікованих науково-педагогічних (наукових) працівників навчальних підрозділів, кафедр, науково-дослідних лабораторій або інших структурних підрозділів академії.

Керівник юридичної клініки НАВС:

здійснює організацію та управління юридичною клінікою;
визначає форми реалізації завдань і напрямів діяльності;
організовує діяльність координаторів юридичної клініки, викладачів-кураторів, здобувачів-консультантів;

затверджує офіційні документи юридичної клініки;
складає план роботи юридичної клініки НАВС на навчальний рік і готує звіт про його виконання;

проходить підвищення кваліфікації за тематикою діяльності клініки або за окремими напрямками управлінської, правозахисної чи правопросвітницької діяльності;

звітує перед керівництвом НАВС, відділом організації освітнього процесу та відділом організації наукової діяльності про діяльність юридичної клініки НАВС.

Для виконання покладених на клініку завдань керівник юридичної клініки НАВС співпрацює зі структурними підрозділами академії, а саме: навчально-науковими інститутами, юридичного забезпечення, відділом організації освітнього процесу (відділенням практичного навчання ВООП), відділом організації наукової діяльності. Крім того, співпрацює з представниками юридичних клінік інших закладів вищої освіти, Асоціацією юридичних клінік України, державними органами та громадськими інституціями.

4.3. Координатор від навчально-наукового інституту призначається наказом НАВС за поданням директора навчально-наукового інституту з числа працівників інституту, на нього покладають ведення діловодства секції юридичної клініки та координація роботи здобувачів-консультантів юридичної клініки НАВС з числа здобувачів вищої освіти навчально-наукового інституту.

Координатор від навчально-наукового інституту:

здійснює організацію та управління секцією юридичної клініки НАВС;
визначає форми реалізації завдань і напрямів діяльності секції клініки;
координує діяльність викладачів-кураторів, здобувачів-консультантів на локації навчально-наукового інституту;

подає пропозиції до плану роботи юридичної клініки НАВС на навчальний рік керівнику юридичної клініки НАВС і готує звіт про діяльність секції клініки;

проходить підвищення кваліфікації за тематикою діяльності клініки або за окремими напрямками управлінської, правозахисної чи правопросвітньої діяльності;

звітує перед керівником юридичної клініки НАВС і керівництвом навчального підрозділу академії про діяльність секції юридичної клініки;

зберігає документацію секції юридичної клініки впродовж трьох років.

4.4. Викладачі-куратори юридичних клінік НАВС призначаються наказом НАВС за поданням керівника навчального підрозділу (кафедри, науково-дослідної лабораторії).

Викладач-куратор юридичної клініки:

орієнтує здобувачів-консультантів на виконання конкретних завдань (заяв відвідувачів/клієнтів) і перевіряє підготовлені ними тексти правових консультацій/висновків;

допомагає здобувачам-консультантам у розробленні правопросвітницьких занять, підготовці та проведенні просвітницьких і профорієнтаційних заходів, контролює їх проведення;

надає консультативну та методичну допомогу здобувачам-консультантам, проводить з ними додаткові заняття (за потреби);

здійснює наукове керівництво підготовкою здобувачами-консультантами наукових повідомлень, що стосуються юридичної клінічної діяльності;

проходить підвищення кваліфікації за тематикою діяльності клініки або за окремими напрямками правозахисної чи правопросвітньої діяльності.

4.5. Консультантами юридичної клініки можуть бути: студенти (курсанти), здобувачі освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр», аспіранти (ад'юнкти). Порядок і строк їх участі в роботі юридичної клініки, кількість здобувачів-консультантів визначає керівник юридичної клініки НАВС відповідно до чинних нормативно-правових актів.

4.6. Керівник, координатори від навчально-наукових інститутів, викладачі-куратори, інші особи надають необхідну методичну й теоретичну підтримку здобувачам-консультантам:

– вирішують питання про прийнятність справи, її направлення до здобувача-консультанта;

– виконують роль куратора за кожним зверненням;

– забезпечують теоретичну підготовку, яка є складовою програми клінічної освіти здобувача вищої освіти;

– здійснюють контроль за діяльністю здобувача-консультанта на відповідність правової допомоги вимогам законодавства і професійної етики.

4.7. Вимоги до організації роботи юридичної клініки НАВС:

4.7.1. Академія створює та забезпечує належні умови для функціонування юридичної клініки.

4.7.2. Інформацію про роботу юридичної клініки НАВС та її секцій, а також Положення про юридичну клініку НАВС оприлюднюють на вебпорталі академії.

4.7.3. Вимоги до учасників юридичної клініки, обсяг їхніх повноважень визначаються цим Положенням.

4.7.4. Зміст і результати роботи юридичної клініки НАВС ґрунтуються на ефективності діяльності керівника, координаторів, викладачів-консультантів і здобувачів-консультантів.

4.7.5. Юридична клініка НАВС надає безоплатну первинну правову допомогу суб'єктам права на таку допомогу відповідно до чинного законодавства, а також здійснює правопросвітницьку та профорієнтаційну діяльність.

Безоплатна первинна правова допомога, що надається юридичною клінікою НАВС, охоплює такі **види правничих послуг**:

- 1) надання правової інформації;
- 2) надання консультацій і роз'яснень з правових питань;
- 3) складення заяв, скарг та інших документів правового характеру (крім документів процесуального характеру);
- 4) надання допомоги в доступі до вторинної правової допомоги, альтернативних форм вирішення спору, зокрема медіації.

4.7.6. Для отримання безоплатної первинної правової допомоги можна надіслати онлайн-звернення або через запис на прийом. Прийом відвідувачів проводиться за попереднім онлайн-записом у прийомні дні відповідно до графіка, затвердженого керівником юридичної клініки.

Юридична клініка НАВС повинна надати клієнту інформацію про прийняття його звернення до розгляду чи обґрунтовану відмову в такому прийнятті.

Протягом 10 днів з дня надходження звернення на електронну пошту юридичної клініки (секцій) на e-mail (з якого було відправлено звернення) надсилається відповідь за справою. У разі необхідності здобувачі-консультанти зв'язуються з клієнтом за контактним телефоном.

4.7.7. Юридичну допомогу переважно надають безпосередньо під час розгляду звернення.

За згодою клієнта здобувач-консультант може готувати відповідні документи правового характеру з дотриманням вимог чинного законодавства України та доводить до відома клієнта порядок і строки подання кожного з підготовлених документів, правові наслідки порушення термінів їх подання, а також порядок їх розгляду органами, організаціями чи установами.

У разі неможливості вирішити питання одразу під час прийому та за потреби додаткового вивчення проблеми юридична клініка НАВС може встановлювати інший строк і порядок розгляду звернення клієнта.

4.7.8. **Юридична клініка НАВС має право відмовити в наданні юридичної консультації.** Рішення про відмову приймає керівник юридичної клініки та/або координатори секцій з обґрунтуванням причин відмови.

У випадку відмови в наданні правової допомоги, **на прохання клієнта** йому надають контакти інших юридичних клінік, місцевих центрів з надання правової допомоги, бюро тощо. Якщо питання, порушені у зверненні, не належать до компетенції юридичної клініки НАВС, особі, яка звернулася до юридичної клініки (секції), надається інформація щодо суб'єкта, до компетенції якого віднесено вирішення цього питання.

4.7.9. Клієнту має бути забезпечено можливість подати керівнику юридичної клініки НАВС відгук про якість наданої йому правової допомоги. Робота з

клієнтами здійснюється відповідно до вимог законодавства у сфері захисту й обробки персональних даних.

4.7.10. Метою профорієнтаційної діяльності юридичної клініки НАВС (секцій) є проведення профорієнтаційних заходів у закладах освіти, інформування здобувачів освіти про організацію освітнього процесу в академії та особливості професійної діяльності поліцейських Національної поліції України, юристів і психологів, з метою надання допомоги учням випускних класів у професійному самовизначенні.

4.7.11. Метою правопросвітницької діяльності юридичної клініки НАВС є правова освіта населення, формування правової культури, правової свідомості та правове виховання населення, а також набуття здобувачами-консультантами юридичної клініки НАВС професійних навичок шляхом безпосереднього проведення правопросвітницьких заходів із формування правової та психологічної культури.

4.7.12. Правопросвіта здійснюється у формах безпосередньої та дистанційної роботи з аудиторією.

Форми безпосередньої роботи: традиційні (лекція, семінар, групова бесіда тощо); інноваційні (інтерактивне заняття, тренінг та інші форми проведення занять).

Форми дистанційної роботи: видання публікацій; участь у радіо- чи телепередачах; ведення колонок консультацій або роз'яснень на вебпорталі академії; підготовка навчальних, соціальних відеороликів і сюжетів; функціонування «гарячих» телефонних ліній; розміщення правової інформації в мережі Інтернет; проведення відеоконференцій тощо.

Дистанційну роботу проводять під контролем (обов'язкова вимога) та за участю (факультативна вимога) викладача-куратора юридичної клініки НАВС.

4.7.13. Передбачено такі вимоги до підготовки матеріалів і проведення традиційних форм безпосередньої роботи з аудиторією:

обов'язкові: актуальна тематика для конкретної аудиторії; заняття передбачають елементи діалогу та дискусії; заняття повинні містити приклади з повсякденного життя; підготовку матеріалів здійснюють під керівництвом викладачів-кураторів;

факультативні: супроводження занять мультимедійними презентаціями, навчальними відеофрагментами; заняття містять елементи рольових ігор, розгляду правових ситуацій та інших інтерактивних методів; під час проведення заходів присутній викладач-куратор юридичної клініки, метою якого є спостереження за якістю проведення заходу.

4.7.14. Безоплатну вторинну правову допомогу (у формі представництва інтересів у судових установах, органах державної влади, місцевого самоврядування, інших органах та організаціях) юридична клініка НАВС не надає.

5. Права й обов'язки консультантів юридичної клініки

5.1. Приймання консультантів до юридичної клініки НАВС здійснюється на основі конкурсного відбору. Консультанти юридичної клініки (секцій) надають правову допомогу під керівництвом викладачів-кураторів. Порядок і строк їх участі в роботі юридичної клініки НАВС, кількість консультантів визначає керівник юридичної клініки.

5.2. Консультант юридичної клініки має право:

– одержувати знання та практичні навички для застосування на практиці й використання в подальшій професійній діяльності; одержувати консультативну та методичну допомогу від керівника, координаторів від навчально-наукових

інститутів, викладачів-кураторів, а також проходити підвищення кваліфікації за тематикою діяльності клініки або за окремими напрямками правозахисної чи правопросвітницької діяльності;

- одержувати матеріали юридичних справ та інформацію про справи, які веде юридична клініка НАВС, брати участь в їхньому обговоренні; бути присутніми під час розгляду справ, якими займаються інші консультанти;

- брати участь у заходах, які ініціює та проводить Асоціація юридичних клінік України;

- співпрацювати з громадськими організаціями, міжнародними фондами, стейкхолдерами з метою формування професійних компетентностей та посилення практичної складової фахової підготовки майбутніх правоохоронців і правників;

- надавати під контролем викладачів-кураторів безоплатну первинну правову допомогу особам, що її потребують, зокрема ветеранам, біженцям в Україні, пенсіонерам, внутрішньо переміщеним і малозабезпеченим особам;

- на спільних зустрічах брати участь в обговоренні юридичних справ, які веде юридична клініка НАВС, бути присутнім під час розгляду справ, якими займаються інші здобувачі-консультанти, обговорювати актуальні питання застосування законодавства;

- отримувати психологічну і мотиваційну підтримку, що сприяє збереженню ментального здоров'я, підвищенню саморозвитку та впевненості в собі, а також розвитку комунікативних навичок і внутрішньої мотивації в прагненні стати фахівцем своєї справи;

- за успіхи в науково-дослідній і громадській роботі отримувати заохочення у вигляді участі в пілотних проєктах з академічного обміну й обміну практиками з іноземними державами;

- безоплатно користуватися бібліотекою, інтернет-ресурсами академії та правовими базами юридичної клініки НАВС;

- брати участь в правоорієнтаційних і правопросвітницьких заходах, акціях, кампаніях, проєктах, програмах та інших заходах, організованих юридичною клінікою НАВС;

- проходити на базі юридичної клініки НАВС навчальну та виробничу практики в межах навчального плану;

- брати участь у вирішенні організаційних питань діяльності юридичної клініки НАВС і надавати пропозиції керівництву юридичної клініки щодо вдосконалення її роботи.

5.3. Консультант юридичної клініки НАВС зобов'язаний:

- відвідувати теоретичні заняття, семінари, брати участь в інших заходах, що проводяться в межах роботи юридичної клініки НАВС;

- постійно поглиблювати свої фахові знання та вдосконалювати професійну майстерність;

- вести справи з дотриманням етичних норм і збереженням конфіденційності;

- дотримуватися правил роботи юридичної клініки НАВС та виконавчої дисципліни;

- точно, вчасно і якісно виконувати рішення та вказівки керівника, координаторів від навчально-наукових інститутів і викладачів-кураторів юридичної клініки НАВС, прийнятих у межах їхньої компетенції;

- чергувати в юридичній клініці НАВС (секціях) за встановленим графіком, брати участь в інтерв'юванні та консультуванні клієнтів;

- за дорученням керівника юридичної клініки НАВС, координатора від навчально-наукового інституту та відповідно до вимог чинного законодавства

України брати участь у веденні справ клієнтів клініки у відповідних органах та установах;

- активно займатися правопросвітою та іншими видами діяльності юридичної клініки НАВС;

- у своїй діяльності керуватися принципами роботи й завданнями юридичної клініки НАВС, визначеними цим Положенням;

- надавати письмовий звіт за підсумками циклу проведеної роботи.

5.4. Консультант може бути виключений з юридичної клініки НАВС:

- за власним бажанням;

- за ініціативою керівника юридичної клініки НАВС у разі невиконання або неналежного виконання ним своїх обов'язків.

6. Документація юридичної клініки

6.1. Робота юридичної клініки НАВС фіксується в її документації, до якої належать:

- план роботи юридичної клініки НАВС на навчальний рік;

- список учасників юридичної клініки НАВС (секцій);

- матеріали справ;

- протоколи засідань юридичної клініки НАВС (секцій);

- журнал обліку онлайн звернень і прийому громадян (у друкованій або електронній формі);

- звіт про результати діяльності юридичної клініки НАВС за навчальний рік.

6.2. Документація юридичної клініки НАВС зберігається в академії впродовж трьох років.

6.3. У разі організаційно-штатних змін документація юридичної клініки НАВС повинна бути своєчасно передана на збереження правонаступнику, а в разі ліквідації – до архіву академії.

7. Матеріально-технічне та фінансове забезпечення юридичної клініки

7.1. Приміщення юридичній клініці НАВС (секцій) надає академія, умови якого дозволяють розмістити засоби та матеріальні ресурси, необхідні для здійснення приймання відвідувачів з метою надання правової допомоги й організації освітнього процесу в частині проведення практики.

7.2. Для матеріального й технічного забезпечення діяльності юридичної клініки НАВС надаються комп'ютери, які дають змогу працювати з правовими базами даних, мережею Інтернет, засоби телефонного зв'язку, меблі, канцелярське приладдя тощо.

8. Фінансування діяльності юридичної клініки

8.1. Фінансування діяльності юридичної клініки НАВС здійснюється за рахунок коштів академії, грантів міжнародних та українських організацій, благодійних внесків громадян й організацій та інших джерел, не заборонених чинним законодавством України.

**Проректор
полковник поліції**

Олег ТАРАСЕНКО